

Platon (428-348 p.n.e.)

Platon był filozofem. W Atenach napotkał innego znanego filozofa, Sokratesa i został jego uczniem. Platon próbował odpowiedzieć na pytanie czym jest człowiek. Twierdził on, że człowiek (menneske) składa się z duszy (sjel) i ciała (kropp), a te dwie części należą do różnych światów. Ciało należy do świata, który możemy zobaczyć i poczuć, czyli do świata materii i po śmierci ciało znika (forsvinner). Natomiast dusza należy do wiecznego (evig) świata, którego nie możemy zobaczyć ani poczuć, a jedynie możemy go sobie wyobrazić. Ten świat nazwał światem idei (idéverdenen). Według Platona nasza osobowość jest częścią duszy i należy do świata idei. Dlatego po śmierci człowieka dusza żyje wiecznie w świecie idei. Platon porównał duszę do woźnicy (kusk) z dwoma końmi. Woźnica to nasz rozsądek (fornuft) i musi on uważać, by obydwie konie jechały w tym samym kierunku. Jeden z koni jest czarny i symbolizuje to, co człowiek pożąda, np. dużo pieniędzy, słodczy, władzę (makt). Nie dobrze jeśli czarny koń sam będzie nadawał kierunek jazdy. Drugi z koni jest biały i oznacza on wolę (vilje) człowieka. Też ten koń nie powinien decydować sam, gdzie powóz ma jechać. Woźnica, czyli rozsądek, musi trzymać w ryzach oba konie. Należy mieć pod kontrolą zarówno żądze, jak i wolę. Według Platona dobry człowiek to taki, który potrafi zachować umiar (måtehold) we wszystkim, co robi, oraz wykazać się odwagą (mot) i mądrością (visdom).

Illustrasjon: Pixabay

W czasach Platona większość ludzi uważała, że istniały różnice między duszami niewolników (slaver) i ich panów oraz kobiet i mężczyzn. Mianowicie wierzono, że dusze kobiet były mniej rozwinięte od dusz mężczyzn, a dusze niewolników były gorsze niż te należące do wolnych mężczyzn. Platon nie zgadzał się z tymi poglądami i głosił, że wszystkie dusze są równe i ludzi należy traktować jednakowo.

Illustrasjon: Pixabay

Odpowiedz na pytania.

1. Z czego według Platona składa się człowiek?

.....

2. Do jakich dwóch światów według Platona należało ciało i dusza człowieka?

.....

3. Czym według Platona charakteryzuje się dobry człowiek?

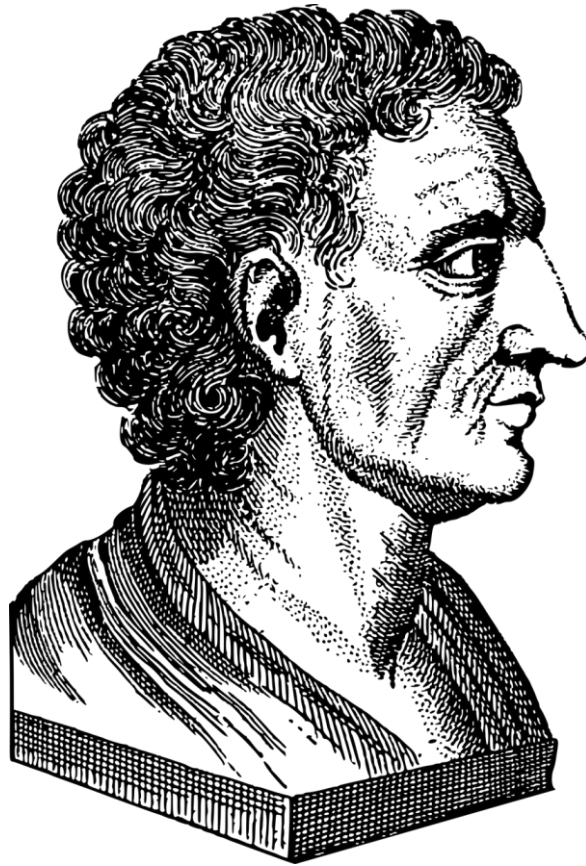
.....

Arystoteles (384-322 p.n.e.)

Arystoteles był uczniem Platona, lecz nie zgadzał się z jego poglądami dotyczącymi natury człowieka. Arystoteles był zafascynowany przyrodą i zgłębiał wiedzę o roślinach i zwierzętach. Zainteresowanie przyrodą wpłynęło na jego poglądy filozoficzne. Uważał on, że nie ma świata idei, lecz istnieją tylko różne formy życia (liv). Arystoteles widział, że w przyrodzie wszystko cały czas się zmienia. Uważał on, że zmiany te są dobre, gdyż przyroda funkcjonuje dobrze. Wszystko ma swój cel: z żołądzia (eikenøtt) wyrasta dąb (eiketre), a kijanka (rumpetroll) przeobraża się w żabę. Dusza według Arystotelesa oznaczała sam sposób życia i jego rozwój. Żaba (frosk) na przykład skacze i rechocze – to jest właśnie jej dusza. Jeśli żabę przejedzie samochód, zniknie zarówno ciało, jak i dusza, gdyż nie będzie ona mogła ani skakać, ani rechotać (kvekke).

Arystoteles twierdził, że człowiek rozwija się (utvikler seg) kiedy używa rozsądku i umiejętności myślenia. Wtedy wiedzie się dobre życie. Uważał on jednak, że istnieją w tej kwestii różnice między ludźmi i ani kobiety, ani niewolnicy nie mają takich samych możliwości, co wolni mężczyźni.

Arystoteles Według Arystotelesa człowiek szczęśliwy (lykkelig) to taki, który myśli mądrze i rozsądnie. Człowiek mądry i rozsądny będzie zawsze postępował właściwie. Właściwe postępowanie to kierowanie się zasadą złotego środka (den gylne middelvei). Oznacza to, że dobrze być odważnym, lecz nierozsądnie być tchórzliwym (feig) lub zuchwałym (dumdristig). Właściwe jest być hojnym (gavmild), lecz złe jest bycie skąpym (gjerrig) lub rozrzutnym (sløsete).

Illustrasjon: Pixabay

Prawda czy fałsz?

Arystoteles był nauczycielem Platona.

Arystoteles był zafascynowany przyrodą.

Arystoteles wierzył w świat idei.

Według Arystotelesa szczęśliwy człowiek, to człowiek rozsądny.

Według Arystotelesa kobiety, wolni mężczyźni i niewolnicy byli sobie równi.

Według Arystotelesa człowiek powinien kierować się zasadą złotego środka.